Enw'r Ymgeisydd	Rhif y Ganolfan	Rhif yr Ymgeisydd

CYD-BWYLLGOR ADDYSG CYMRU

Tystysgrif Gyffredinol Addysg Uwchradd

WELSH JOINT EDUCATION COMMITTEE

General Certificate of Secondary Education

122/51

ASTUDIAETHAU BUSNES

PAPUR 1 (G-C)

HAEN SYLFAENOL

P.M. DYDD IAU, 14 Mehefin 2007

(2 Awr)

I'r Arholwr yn unig		
Cwestiwn	**Marc uchaf**	**Marc a ddyfarnwyd**
1.	**3**	
2.	**3**	
3.	**2**	
4.	**4**	
5.	**4**	
6.	**20**	
7.	**14**	
8.	**10**	
9.	**20**	
10.	**20**	
ACY	**5**	
Cyfanswm	**105**	

DEUNYDDIAU YCHWANEGOL

Cewch ddefnyddio cyfrifiannell.

CYFARWYDDIADAU I YMGEISWYR

Ysgrifennwch eich enw, rhif y ganolfan a'ch rhif ymgeisydd yn y blychau ar ben y dudalen hon.

Atebwch **bob** cwestiwn.

Ysgrifennwch eich atebion i bob cwestiwn yn y lleoedd gwag priodol yn y llyfryn cwestiwn-ac-ateb hwn.

GWYBODAETH I YMGEISWYR

Dangosir nifer y marciau ar gyfer pob rhan o gwestiwn mewn cromfachau.

Cewch farciau am ansawdd eich cyfathrebu ysgrifenedig.

Ni roddir tystysgrif i ymgeisydd a geir yn ymddwyn yn annheg yn ystod yr arholiad.

Examiner only
Arholwr yn unig

Atebwch **bob** *cwestiwn yn y lleoedd gwag priodol.*

1. Pa **dri** o'r canlynol sy'n cael eu galw'n **ffactorau cynhyrchu**? [3]

D.S. *Ticiwch* ***dri*** *blwch yn unig*.

Tir		Trydyddol	
Arian		Llafur	
Cyfalaf 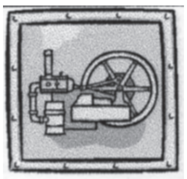		Benthyciad Banc	

2. Pa **dri** o'r canlynol sy'n enghreifftiau o **gostau sefydlog** sy'n cael eu talu gan siop goffi? [3]

D.S. *Ticiwch* ***dri*** *blwch yn unig*.

Taliad misol am beiriant gwneud coffi.		Bil am drydan i yrru'r peiriannau gwneud coffi.	
Talu ardrethi *(rates)* busnes ar yr adeilad.		Cost cynhwysion *(ingredients)*.	
Treth ar Werth a dalwyd i'r Llywodraeth.		Rhent am y siop.	

Examiner only
Arholwr yn unig

3. Pa **ddau** o'r canlynol sy'n berthnasol i **gwmnïau cyfyngedig preifat**? [2]

D.S. *Ticiwch* ***ddau*** *flwch yn unig*.

Uchafswm nifer y cyfranddalwyr yw ugain.		Ni chaiff cyfranddaliadau eu gwerthu ar y Gyfnewidfa Stoc.	
Ar ôl enw'r cwmni rhoddir y llythrennau "Cyf". English a'i Gwmni Cyf		Ar ôl enw'r cwmni rhoddir y llythrennau "ccc". HotCoffee CCC	

4. Isod mae rhestr o weithwyr a gyflogir yn y gwahanol sectorau o'r economi.

Gweithiwr ceir	Gweithiwr drilio am olew	Meddyg	Tyfwr afalau
Gweithiwr coedwigaeth	Rhaglennydd cyfrifiadur	Glöwr	Llafurwr safle adeiladu

Dewiswch y **pedwar** sy'n gweithio yn y sector cynradd ac ysgrifennwch eu swyddi yn y tabl isod. [4]

GWEITHWYR CYNRADD

Trosodd.

Examiner only
Arholwr yn unig

5. Isod mae nifer o dermau ac ymadroddion a ddefnyddir mewn busnes.

RHYCHWANT RHEOLI *(Span of Control)*	**INTEGRU LLORWEDDOL**	**COST GYCHWYNNOL**
CANIATÂD CYNLLUNIO	**HIERARCHAETH**	**CYNLLUN BUSNES**
MANTOLEN	**INTEGRU FERTIGOL**	

Pa un o'r uchod sy'n disgrifio **pob un** o'r canlynol orau: [4]

(a) nifer y bobl y mae rhywun mewn busnes yn uniongyrchol gyfrifol amdanynt;

....

(b) mesur o asedau a rhwymedigaethau busnes;

....

(c) cwmni yn trosfeddiannu *(taking over)* un o'i gyflenwyr defnyddiau crai;

....

(ch) dogfen y mae busnes yn ei llunio sydd â'r nod o berswadio banc i fenthyca arian iddo?

....

TUDALEN WAG

Examiner only
Arholwr yn unig

6. Mae Frank James yn berchen ar ystafell de fychan mewn tref lan môr yng Ngorllewin Cymru.

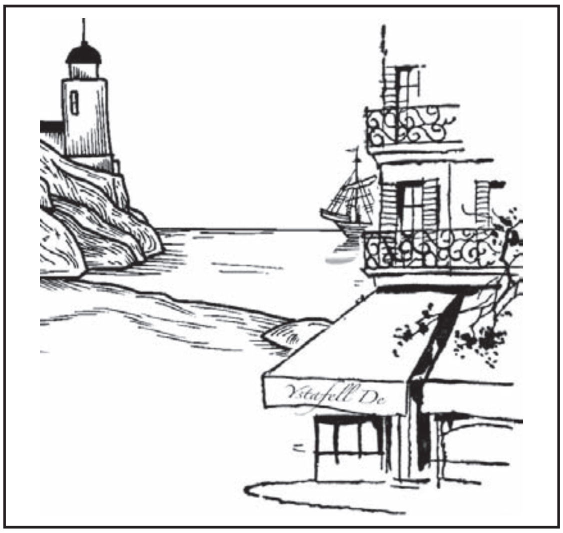

(a) Mae Frank yn rhedeg ei ystafell de fel **unig fasnachwr**. Awgrymwch ac eglurwch **ddau** reswm pam mae'r math hwn o gyfundrefn fusnes yn addas ar gyfer Frank. [4]

(i) ....

....

....

....

(ii) ....

....

....

....

Hoffai Frank gyflogi gweithiwr ychwanegol.

(b) Awgrymwch **ddwy** eitem a allai gael eu gweld mewn disgrifiad swydd **ac** eglurwch pam y maent yn bwysig. [4]

(i) ....

....

....

....

(ii) ....

....

....

....

(c) Awgrymwch **ddwy** nodwedd bwysig a ddylai fod gan y person a benodir. Eglurwch pam y maent yn bwysig i fusnes Frank. [4]

(i) ....

....

....

....

(ii) ....

....

....

....

(ch) Wrth i'r busnes dyfu mae Frank yn ystyried cael partner busnes. Trafodwch a ddylai Frank gymryd partner ar gyfer ei fusnes ai peidio. [8]

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

Examiner only
Arholwr yn unig

7. Mae *Nettlies ccc* yn cynhyrchu grawnfwyd brecwast. Ar 1 Ionawr 2006 gwnaethant gyflwyno grawnfwyd brecwast newydd ar gyfer plant sef *CocoFlakes*. Golygodd hyrwyddiadau *(promotions)* cynnar fod y cynnyrch wedi gwerthu'n dda ar y cychwyn ond yn y pen draw gostyngodd gwerthiant.

(a) Ar y graff cylchred oes cynnyrch isod cwblhewch y labeli i ddangos **Dirywiad**, **Aeddfedrwydd**, **Twf** a **Lansio** drwy lenwi'r blychau priodol. [4]

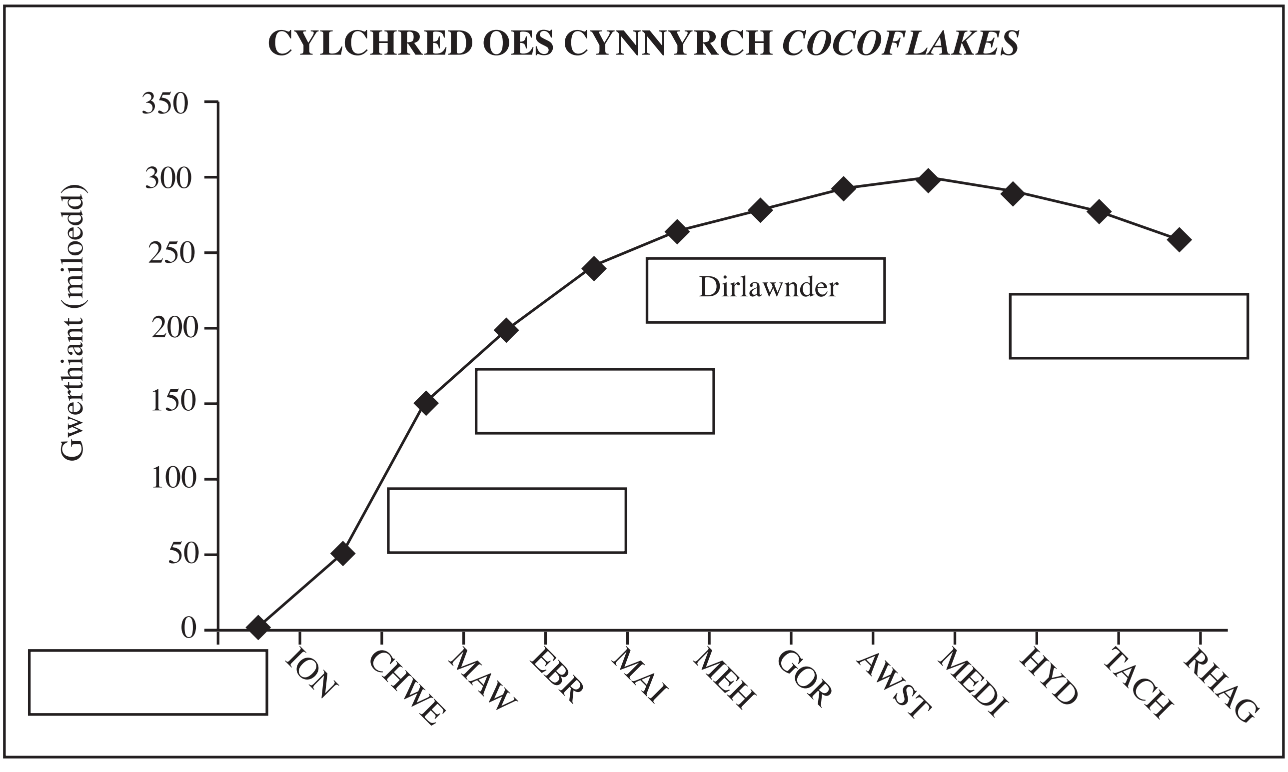

(b) (i) Ym mha fis y dechreuodd gwerthiant ostwng? [1]

....

(ii) Beth oedd lefel uchaf y gwerthiant y mis hwnnw? [1]

....

(c) Eglurwch beth sy'n digwydd yn y cyfnod **Aeddfedrwydd** yng nghylchred oes cynnyrch *CocoFlakes*. [2]

....

....

....

....

(ch) Awgrymwch a gwerthuswch **ddwy** strategaeth farchnata y gallai *Nettlies ccc* eu mabwysiadu i atal gwerthiant rhag gostwng. [6]

(i) ....

....

....

....

....

....

(ii) ....

....

....

....

....

....

Examiner only
Arholwr yn unig

8. Mae Theatr Ddraig yn theatr fach yn nhref Llandisant yng nghanolbarth Cymru. Gall y theatr gael cynulleidfa o hyd at 300 o bobl. Mae pob person sy'n mynd i berfformiad yn talu £7, felly pan fydd y theatr yn llawn derbynnir £2,100.

Isod mae siart adennill costau *(break-even)* sy'n rhannol orffenedig.

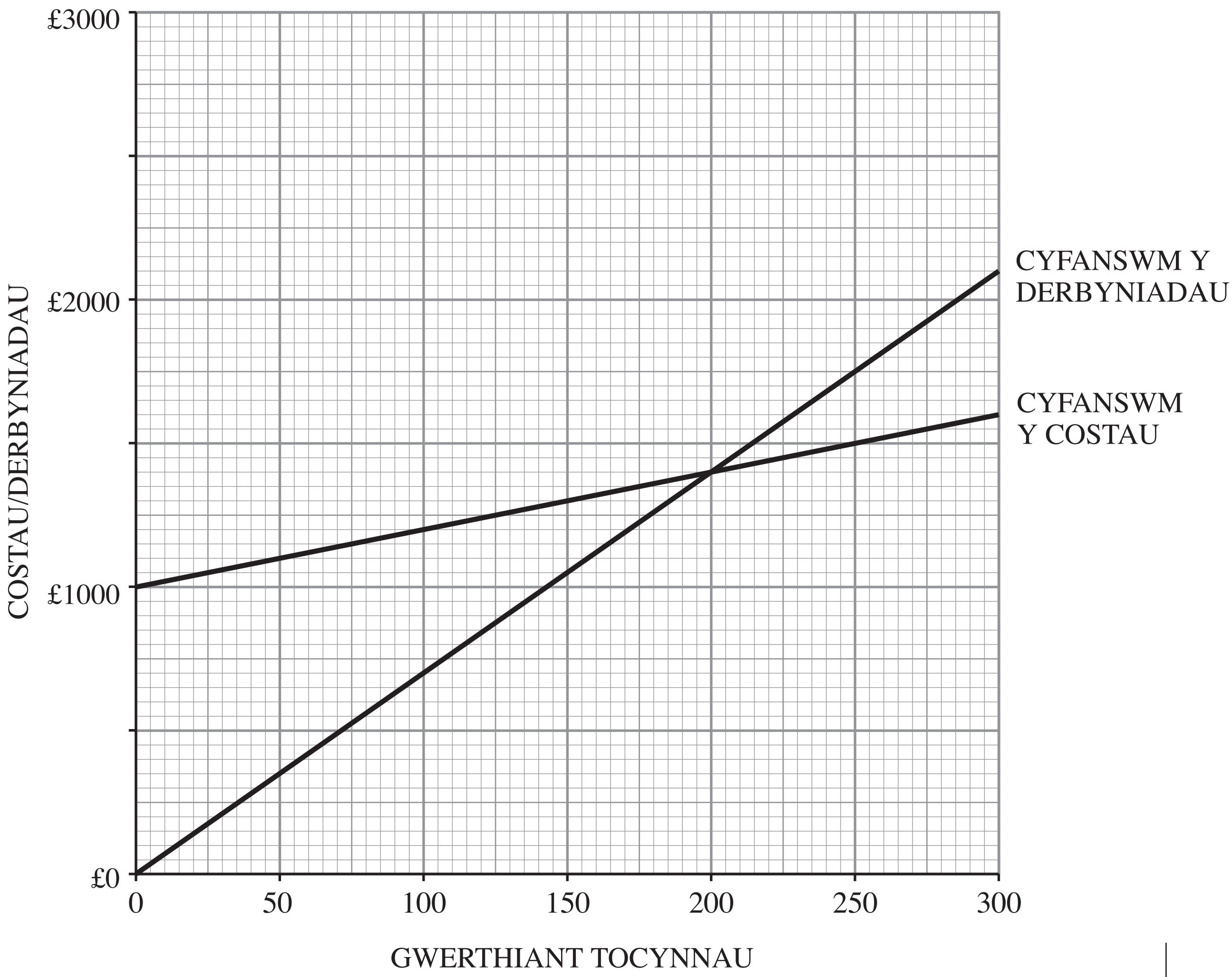

(a) Ar y diagram uchod lluniadwch a labelwch linell y costau sefydlog. [2]

(b) Eglurwch ystyr **adennill costau** *(break-even)*. [1]

....

....

(c) Faint o docynnau y mae'n rhaid eu gwerthu er mwyn i'r theatr adennill costau? [1]

....

(ch) Faint o elw y bydd y cwmni theatr yn ei wneud pan fydd y theatr yn llawn? [2]

....

....

....

Examiner only
Arholwr yn unig

(d) Mae'r theatr wedi cael gwerthiant siomedig. Mae'r perchenogion wedi penderfynu cynnal ymchwil marchnata i ddarganfod beth y gellir ei wneud i gynyddu maint ei chynulleidfaoedd. Disgrifiwch **ddau** fath o ymchwil marchnata y gallent eu defnyddio. [4]

(i) ....

....

....

....

(ii) ....

....

....

....

Examiner only
Arholwr yn unig

9. Fiona Howe yw'r Rheolwr-Gyfarwyddwr a'r prif gyfranddaliwr yn *Posh Paws Cyf.* Mae'r busnes yn darparu gwasanaethau trin *(grooming)* ar gyfer cŵn a chathod mewn siop ar gyrion tref fawr. Mae gan y busnes uned symudol hefyd sy'n ymweld ag anifeiliaid anwes yng nghartrefi eu perchenogion.

Mae'r cwmni'n cyflogi deg gweithiwr sy'n cael eu talu £9 yr awr am wythnos o ddeugain (pedwar deg) awr. Mae cyflog oriau ychwanegol yn cael ei dalu ar £13.50 yr awr.

(a) Yn ystod un wythnos brysur mae'r gweithwyr yn gweithio am 50 awr yr un. Beth yw cyfanswm bil y cyflogau y mae'r cwmni'n eu talu i'w weithwyr? (Dangoswch eich gwaith cyfrifo.) [2]

....

....

....

....

(b) Mae cynnydd yn nifer y cwsmeriaid yn golygu bod angen i Fiona ehangu'r busnes. Awgrymwch ac eglurwch **ddwy** ffynhonnell briodol o gyllid y gallai hi eu hystyried i godi'r arian. [4]

(i) ....

....

....

....

(ii) ....

....

....

....

(c) Mae Fiona'n gallu cael digon o arian i naill ai estyn y siop neu brynu fan newydd. Mae hi'n penderfynu estyn y siop. Defnyddiwch yr enghraifft hon i egluro ystyr y term **cost ymwad** *(opportunity cost).* [2]

....

....

....

....

(ch) Mae angen i Fiona gysylltu â nifer o bobl. Ym mhob sefyllfa a roddir isod awgrymwch y math gorau o gyfathrebu y byddech yn ei argymell. Ar gyfer pob un o'r sefyllfaoedd isod dewiswch ddull **gwahanol** o gyfathrebu. Rhowch reswm dros eich dewis. [4]

SEFYLLFA	DULL CYFATHREBU	RHESWM
Rhaid i Fiona roi gwybod i gwsmer fod angen iddi ganslo apwyntiad yn ddiweddarach y diwrnod hwnnw.	....	....
Mae'r cyngor lleol yn dymuno gweld copi o'r cynlluniau ar gyfer yr estyniad i'r siop ar frys.	....	....

Dan arweinyddiaeth Fiona mae'r busnes wedi bod yn llwyddiannus. Yn ei barn hi, mae hyn oherwydd ei bod hi'n gwneud yr holl benderfyniadau heb ymgynghori â'i gweithwyr, a hi sydd â rheolaeth lwyr. Fodd bynnag, mae rhai o'i gweithwyr yn teimlo eu bod yn cael eu tanbrisio *(undervalued)* ac yn credu y gallai'r busnes wneud yn well hyd yn oed.

(d) Aseswch gryfderau a gwendidau arddull arwain Fiona. [8]

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

Examiner only
Arholwr yn unig

10. Isod mae map sy'n dangos parc adwerthu ddwy filltir o ganol tref ganolig ei maint yng Nghymru.

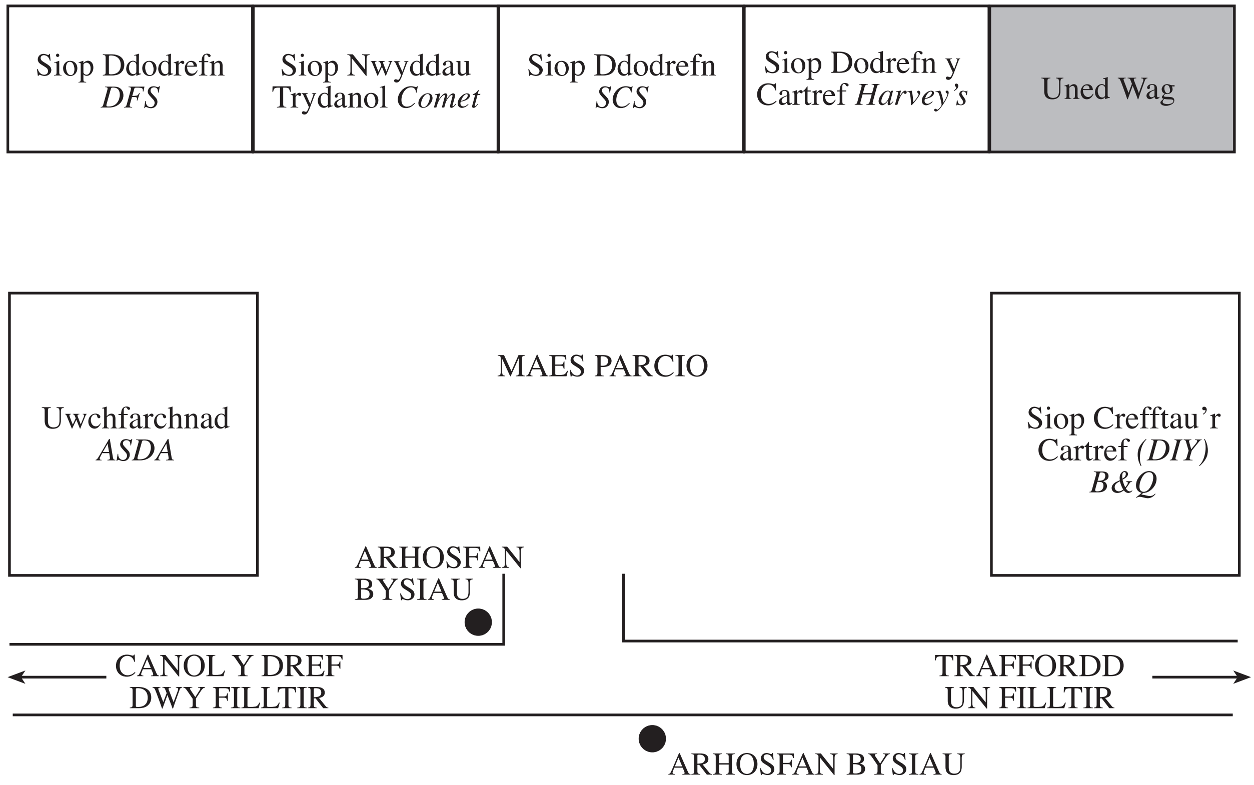

(a) Awgrymwch ac eglurwch **un** fantais ac **un** anfantais i Siop Ddodrefn *SCS* o gael ei lleoli yn y parc adwerthu hwn. [4]

Mantais ....

....

....

....

Anfantais ....

....

....

....

Examiner only
Arholwr yn unig

(b) Eglurwch sut y gallai'r parc adwerthu hwn effeithio ar fusnesau yng nghanol y dref. [4]

(c) Mae *SCS* yn gwerthu ei dodrefn o'i siopau niferus ledled y Deyrnas Unedig. Eglurwch **ddau o'r darbodion maint** y gallai elwa o'u herwydd. [4]

(i)

(ii)

Examiner only
Arholwr yn unig

(ch) Mae *Comfi Chair Cyf* yn gwerthu dodrefn o'i siop yng nghanol y dref. Mae'n ystyried datblygu gwefan fel y gall werthu ei nwyddau ar y rhyngrwyd. Aseswch gryfderau a gwendidau y syniad hwn. [8]

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....